

618

494

DISCONTINUED



1944
DIPLOMA
GUARDED

165

Knihovna spolku
"Jirásek"
Videň, XVI., Ganglbauerg. 10-12

SVAZ
KRAJE
ČESKÉHO
Rakousku
KRAJE
DIPLOMA



494.

J. S. MACHAR:

Knihovna spolku
"Dirásek"
Videň, XVI., Ganglbauerg. 10-12
Prakousku

UTEŘINY

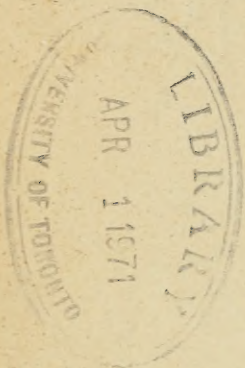
LISTY Z DENNÍKU
Z LET 1903—1905.



Veřejná knihovna
Okresního vzdělávacího sboru
českoslov. strany soc. dem.
XVI. KREIENBERGASSE 41.

NAKLADATELSTVÍ F. ŠIMÁČKA V PRAZE

1905



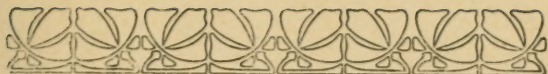
PG
5038
M₃V₈

Knihovna spolku
„Jirásek“
Viedeň, XVI., Ganglbauergr. 10-12

DISCARVÉL

FRANT. FRYŠTACKÉMU

ZA DLOUHOLETÉ PŘÁTELSTVÍ.



OSTROV ZAPOMNĚNÍ.

Jest pokoj, v němž nic není drahého,
jen spousta kněh. Ty stojí v příhradách
do značné výše kolem čtyřech stěn,
ty na stole jsou, leží na zemi,
i po židlích jak zdomácnělý host
se roztahují. Podobizen řad,
tož zemské schránky nesmrtelných jmen,
se dívá v pokoj s příhrad temene,
a několik snů milých malířů
knihami nezajaté kryje zdi.
Veliké okno vede k severu
přes rudé střechy, zahrad vlnění,
přes hřbety mírných kopců viničných
k lesnatým horám.

Města shon a šum
sem nedoniká. Na půl venkovem
jest odlehlá ta tichá ulice,
kde maně člověk zná už člověka,

rodinu jeho, jeho osudy,
 psy, děti, služby — všechno podle jmen,
 ač nestýká se s nimi. Hrčí-li
 vůz pískem ulice, tu v oknech všech
 se hlavy zjeví, pátrající, proč
 a kam se šine nezvyklý ten zjev;
 cizinec jde-li, pozorují ho
 a hádají, kde asi zaklepe . . .

Buď požehnán, můj tichý ostrove!
 Jak vítám chvíli, den kdy v náruč tmám
 se sklání, a já, štvanec života,
 dopadám těžce v klidný asyl tvůj!
 Ty všechno dáš: ty v očích vyhaslých
 zas jiskry vznítíš, nervům ochablým
 dáš vzpruhu novou, čilost navrátíš
 ty krvi ztrmácené — dík ti, dík!

S modravým dýmem cigar o závod
 sny polétají nenapsatelné,
 ty nechytitelné sny nejkrasší,
 jak tanečnice v síni sultána,
 jichž jiný smrtelný zrak nesmí zřít.
 Z kněh — tu jen stránka, tu zas řádka jen,
 tu sloka jedna — vlídně hovoří
 to nejlepší, čím lidé nejlepší

kdys žili v světě; jejich portréty
 se dívají tak jaksi přátelsky
 a hovoří: My žili, trpěli,
 a život celý — klamná minuta,
 a Věčnost pouze pravdou zůstává.
 Sny tančí dál, a Moudrost úsměvná
 se shovívavě dívá v jejich rej
 tím zorným úhlem velké Věčnosti.
 Vše zladěno je, harmonií je
 zlo, dobro — nutno vše jak den a noc.
 Zde rány se jen lékem stávají,
 zde zloba prostodušnou hloupostí,
 zde podlost nemocí, a prázdnou slinou
 je pomluva; sny zemské o slávě
 tu nejsou víc, než cigar modrý dým,
 k uznání dneška uši hluchy jsou,
 neb zrak se dívá jen v soud Věčnosti. —

Ty osamělý tichý ostrove,
 ne dobrým, ale lepším stává se
 v tvých březích člověk; pro ty hodiny
 tvé měkké, teplé Robinsonády
 rád naučil se nyní snášeti
 zlost Sudby, jednotvárnost denních vln
 i pusté kymácení života . . .

CHVILKA.

Mé myšlénky jak bujní oři
se zatoulaly do dáli.
Step jak stůl rovná, bez pohoří,
v ní oři mí se toulali.

Step nekonečná v šíř i v dáli
a nad ní nebe bez oblak —
mí oři se tam zatoulali,
a bez nich bylo dobře tak . . .

JARNÍ TUCHA NA PŘEDMĚSTÍ.

Jest jasný soumrak. Řídké mraky plynou
po nebi, jež se zdviženo zdá býti.
Navlhlá svěžest vzduchu voní hlinou,
a lucerny v ní jaksi jasněj svítí.

A z otevřených oken v hovor daly
se spolu ženy utahaných lící,
co bosí kluci důlek vyhrabali
a o fazole hrají na ulici.

D Ě T I.

Jako dva voňavé květy
v sluneční záři zlaté,
ty hlavičko světlá, ty tmavá
mně připadáte.

Paměť má v dávné jde časy
a znavenými zraky
tam hledá, chuděrka bědná,
zda jsem byl dítětem taky . . .

JUBILEJNÍ.

Nu, když to cifry přesně hlásí,
 když v novinách čtu o tom zvěst,
 když stříbrem přesvědčují vlasy —
 tož čtyřicítka tady jest.

A vážné dumy jít by měly,
 úvahy těžké duchem tím —
 však buď mi svědkem Olymp celý:
 já tíhu těch let necítím!

Krev bujnost má svých dvacíti let,
 duch shrbeně se nenese,
 a mám-li z luku k cíli střílet,
 páž železná se netřese.

Já v bojích rost. Vzpomínky moje
 jdou těžkým krokem. Nebudu
 je vyvolávat. — Za ty boje
 však žehnat musím Osudu!

Za bídu, strasti, utrpení,
zlost hlupců, přátel prorady,
za rány v přímém zápolení
i zákeřnické výpady —

dík, za vše dík! A mám-li jítu
tou drahou dále, půjdu rád!
A proto účty toho žití
dnes nebudeme zavírat!

Má čtyřicítka, je mi líto,
že nelze na tě ohled vzít,
že musíš skoro incognito
a hezky ostře se mnou jít,

neb doufala-lis, že co paní
ty vejdeš do mých veřejí —
to pošetilé bylo přání
i s pošetilou nadějí.

Však, Madame, hled', ty číše vína
tu hrají bleskem krvavým:
tož sedni a pít nebuď lína,
vždyť já jsem pánem laskavým!

Pij na své zdraví, svoji službu,
by příjemně ti plynula,
na boje příští, ducha tužbu
i na čest bojů z minula.

Na zdraví přátel v dálném kraji
tu číši, Madame, nyní vynes,
pak připij všem, kdož vzpomínají
nás v dobrém s číší vína dnes!

JARNÍ VIGNETKA.

Jak bys pil z lesní studánky,
takový vzduch kolem běží,
na modrém nebi zříš skřivánky,
po stromech květem to sněží.

Dva pruty Jiřina popadla
a drží je za průsvitným uchem:
— Jsem brouk, tohle jsou moje tykadla,
teď odletím zlatým tím vzduchem! —

IMPROMTU.

I.

Do modra věž se pozvedá,
drobounkých domků vévoda.

Má v ňadrech srdce zvučící,
jež svědomím jest vesnici,

zve k modlitbě ji, ku práci,
v čas ohně v sny jim burácí,

jich duše večer vyveze
v to modro k sobě; posléze

jde k hrobu s nimi, jeho zpěv
s hrudami padá na rakev. —

Jak zvon však zazní, v zápětí
vždy hejno kavek vyletí

a krouže zlobí se jich shon,
že věž je věží, zvonem zvon,

svá hesla křičí bitevní
 a křídly bijí kolem ní,
 a ještě krouží, zlobí se,
 když zvon už dávno ztiší se . . .

Tak bylo vždy a bude to.
 A ty, jenž kol jdeš, poeto,

k té věži obrať zřetel svůj —
 a sudbě svojí poděkuj!

II.

Kdys těšilo mě poseděti
 v hovoru k ranním hodinám
 a kohokoliv uváděti
 v svých snů a tužeb jasný chrám;
 já vykládal, až plály líce
 a hrdlo ochraptělo dost —
 nu, cicerone věřil více
 v svět, sebe, lepší budoucnost.

Teď má rád klid, v němž doutník plane
 a sklenka vína pije se —
 kdokoliv v dvéřích mojich stane,
 mým nepřítelem stane se ;

nic nemám, kam bych vedl koho,
klíč k mému chrámu samý rez,
z výkladu neznal bych už mnoho,
a chrám — kdo ví, zda stojí dnes . . .

ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE.

Hlava šikmo nakloněná,
 všecky vlasy v obličejí,
 rtíky vážně sešpulené,
 malovala malá Sylva
 červenou a modrou tužkou
 drobné černé ilustrace
 biblického dějepisů.

Díval jsem se přes stůl na ni
 počítaje, kolik že to
 odletělo chvatných roků,
 kdy i já jsem, drobný školák,
 koloroval šat a tváře
 světců, světic v dějepravě . . .

Naslinila prstík Sylva,
 obrátila řadu listů,
 kriticky se zadívala
 na obrázek zvěstování:
 anděl, kleče s kytkou v ruce,

bílý proužek kolem hlavy,
 pozdravuje svatou pannu.
 Svatá panna uklání se,
 vzadu stojí její postel,
 svatodušní holubice
 letí venku v podnebesí.

Rudou tužku sevře Sylva
 do maličké svojí pěsti
 a vší silou do kolečka
 jezdí, tlačí, krouží, ryje
 v obličejí svaté panny.
 — Proč pak děláš jí ten oheň?
 Tak to lidé nemívají! —
 paedagog se ze mne ozve.

— Víš — ukáže prstem na text,
 — anděl zrovna pověděl jí,
 dětátko že dostati má,
 no, a to jí překvapilo,
 no, a proto zčervenala. —

D Ě Š Ť.

Kapky bijí do zamžených oken,
 v stružkách po skle se jak slzy valí —
 a v mé duši jak šíp zaražený
 trčí stále bolestný ten pohled,
 vyčítavý pohled hnědých očí . . .

Byla studentská to moje láska,
 holka chudák, jako já byl chudák,
 v červnu v neděli to bylo, přišla
 do aleje jdoucí ke kostelu.
 Přišla v nových šatech z šedé látky
 v zlatém světle vítězného slunce
 povznesena, jak je právě děvče,
 má-li nové šaty. Já se usmál
 ironicky a rádo-by vtipně
 řekl jsem jí: — Šedivá jste sestra —
 — Šedivá jste sestra — opakoval.
 A tu na mne onen vrhla pohled,
 a v tom všecko bylo: dni a noci

její pilné práce na tom šatu,
rozpíchané prsty, rudé oči,
radost zabitá a potěšení
drzým slovem navždy odehnané,
smutek duše, bolestný vzlyk srdce.

Dvacet, jednadvacet roků tomu —
tenkrát nic, však dneska, při tom dešti,
začal pálit tento pohled v duši.
Snad to šedé nebe . . . snad ty slzy,
jež tak hojně po skle oken tekou . . .

— — Že tak všecko vybolet se musí!

PLÁČ VICHŘICE.

Tmou mrazivou se divý vítr hnal
 a kvíle zoufale nám v okna bil
 a s nářkem komínem se řítíl dolů,
 jakby se v teplý pokoj vedrat chtěl.

Však v kamnech plamen smál se vesele,
 až praskal po svém zvyku radostí,
 a zlomyslně jenom vyplazoval
 své jazyky na bědnou vichřici.

A v teplé jizbě kvetly pohádky
 a pověsti a lidu výklady
 o silách přírodních a zemských živlech,
 a děti poslouchaly napjatě,
 jim v zorničkách dlel světlý oheň hvězd,
 neb dušička se jimi dívala,
 ta dušička, jež na půl zdomácněla
 jen na světě a na půl tékala,
 zkad přišla, po oblastech Věčnosti . . .

Po večeři si náhle Jiřina
v kornoutek nasypala hrstku soli
a, co se pokoj větral, k oknu šla.
(Já maně jsem jí stanul na blízku
a pozoroval.) Sypala tu sůl
ven oknem blahosklonně tomu vichru
a radostně mu takto kázala :

Vichřice-mámo, zde máš teda sůl
a běž s ní honem domů k večeři
a osol dobře dětem svým jídlo,
aby jim jedenkrát už chutnalo
a abys tady neplākala nám,
že nechtějí tvé děti hladové
jíst nesolenou svoji večeři !

SENTIMENTALITA VEČERA.

Nic mě tak neláká,
 večerní oblaka,
 jak ten váš let!
 Plachty se rozpjaly —
 do dále, do dále,
 a nikdy zpět!

Mře slunce, tichne zem.
 A moře nad světem
 krvavě vře —
 váš okraj zlacený
 brázdí ty plameny
 v lehounké hře.

Vy lodi nádherné,
 po pláni nesměrné
 letíte v dál —
 rád bych s tou hlavou mdlou
 pod plachtou zarudlou
 tam kdesi stál!

V ROZHODNÝCH HODINÁCH ŽITÍ . . .

V rozhodných hodinách žití
 -- cítil jsem dřív tak i dosud --
 železná pěst mou šij chytí,
 neznámý, záhadný Osud.

Touhy mé, snové a chtění
 sténají, zlomeny v půli,
 vyhnutí, odporu není,
 šij se jen pokorně stulí.

Časy se k Věčnosti řítí,
 na vlnách jich tříška bědná . . .
 V rozhodných hodinách žití
 ví bůh jen, kdo za mě jedná!

PROBLEM ŽIVOTA:

Malá Sylva mudrovala
o čase a o životě:
Je to divné. Vzpomínám-li
jenom na dny nepříjemné,
když se máma rozhněvala,
když jsem rozbila si pannu,
když mi něco odepřeli,
co bych byla ráda měla —
tu se zdá mi, že jsem žila
tuze tuze dlouhý život.
Když zas na ty chvílky myslím,
kdy mi bylo, že se všechno
na mě směje a já na vše —
zdá se mi můj život krátkým,
jak bych včera přišla na svět.
Je to všecko tuze divné . . .

Malá Sylva myslí, myslí
na záhady délky času,
na záhadu svého žití,

jako myslily a myslí
celé věky moudré hlavy
básníků a filosofů,
moudré hlavy, které v posled
nedomyslily se jinam,
než ta milá tmavá hlava
a ta moudrost malé Sylvy.

SMÍCH.

Mně zdálo se, že mlád jsem ještě byl
 a záhadnou tu dívku miloval,
 jež sladká byla jako letní večer
 a zlomyslná jako opice
 v té lásce ke mně.

Byl jsem v pokoji
 a věděl jsem, že ona v druhém je,
 a tušil jsem, že něco obmýšlí —
 v tom dvéře v pokoj můj se rozletly
 a velký lesklý tygr žíhaný
 vběh, zastavil se — dvéře zapadly.

A za dveřmi se ozval její smích,
 smích výsměšný, jenž hnal krev do tváří.

Zdvih tygr hlavu, na mne díval se
 zelených očí svitem příšerným
 a bije o podlahu ocasem
 zdál chystati se k skoku.

Za dveřmi
 zněl stále, stále výsměšný ten smích.

Já nechvěl se. Já věděl, že to bude
 boj na život a na smrt s bestii,
 však smích, ten smích mě činil šíleným
 a vraždychtivým jako toho tygra.

A smích ten stále zvonil za dveřmi.
 Než skočil tygr, vyskočil jsem já
 a na bělavou šíji se mu vrh
 a zatal všechny prsty v jeho chřtán —
 potvora překvapením ztrnula
 a chroptěla —

tu za dveřmi ztich smích.

A já jsem cítil, že jsem vítězem,
 že život mizí z očí zelených,
 a já jsem cítil, že pak vyjdu ven
 a že ta moje rozbouřená krev
 rty moje ke rtům jejím požene,
 mé ruce jí kol šíje obtočí
 a pohled můj jí v oči ponoří,
 v ta zelenavě šedá jezera —
 a naposled, že já ji odprosím,
 že tygra jsem jí zabil a že budu
 žebroit ještě, by zas nechala
 znít pokojem ten vysmívavý smích.

UTĚŠENÁ KRAJINA.

(První malba Jiřinina.)

Dům panský s velkých oken řadou,
jak člověk vídat si je zvyk,
na hřebenu jdou promenadou
pět koček, páv a kominík.

V poschodí druhé žebřík vede,
jímž graciesně stoupaje
pán jakýs zdraví děvče bledé,
jež s jedné římsy okraje

úžasně dlouhé nohy věsíc
pohledem zbožným velebí
kometu, sbor hvězd, slunce, měsíc,
jež svorně září na nebi.

Park v pravo je. Krav stádo líně
se pase v květech za plotem;
tři dámy, každá v krinolině,
pohání hůlek tepotem

kruh dřevěný v cestiček věnci
pod sněťmi stromů divoce.
S těch stromů visí oběšenci
jak pěkné klidné ovoce.

ANDROMACHA.

V snech vídám tebe, Andromacho,
 nešťastná ženo Hektorova,
 jak stoupáš ulicemi Arga
 obtížné vědro vody vlekouc
 a oči zbledlé pláčem kdysi
 v svém němém hoři klopiš k zemi,
 nešťastná, bědná otrokyně!

A ženy Řeků po ulicích
 se zastavují, jiné před dům
 si vyběhnou a spokojeně
 si ukazují na tě prstem
 a povážlivě třesou hlavou:
 — Hle, pyšná žena Hektorova!
 Nu, zvert ji Osud! Ví, jak chutná
 teď cizí chléb a cizí služba!
 Oh, večer bývá jiný rána! —

V snech vídám tě, má ženo zlatá,
 nešťastná ženo vojínova,

jak poneseš svůj úděl vdoví,
až zavru oči . . .

Budeš stoupat
po cizích schodech o kus chleba?
O práci půjdeš prosit k lidem,
by nezhnuly naše děti?
K těm půjdeš, kteří blahosklonně
mi „přiznávali jakýs význam,“
ač „ovšem,“ jak to samozřejmě
„nemohli“ se mnou souhlasiti?

Ubohá ženo básníkova,
nešťastná moje Andromacho!

Z oken se budou dívat na tě,
s chodníků ulic, skulinami
zavřených dveří pyšné dámy,
počestné dcerky, vážní muži,
ty města ozdoby i vlasti,
ti všickni, kteří mají pravdu,
protože plné měšce mají,
žongléři svědomí svých vlastních
a soudci zlí svědomí cizích —
a když se příležitostě sejdou
to při kávě či promenadě,
neb ve foyeru divadelním,
při pausách v koncertech a bálech,

tu budou pást se na tvé bídě
a jako skot, jenž tepe půdu,
jazyku pastvu dávající,
tě budou bít, má Andromacho!

Vše vyčtou ti a počtou ve zlé,
co miloval jsem tolik v tobě:
tvůj vtip, tvůj humor, tvoji hrdost,
ba, snad i šedivé tvé vlasy,
jež rozhorleně vinit budou,
že nejsou zlatem už, jak kdysi.

Za verše, jež jsem psal k tvé slávě,
zlou pokutou jim splatit musíš,
a zodpovědnou učiní tě
za bídu, již jsme žili spolu,
a přísně vyčítat ti budou
i chvílky slunné veselosti,
v nichž jsme se trochu vyhrát mohli!

A nejvíce co ztíží vážku,
mé jméno bude, které neseš.
Pak střely, jež jsem vyslal kdysi,
pečlivě budou shledávati
na půdě dávných mojich bojišť
a přísně budou vrhati je
na hlavu tvou a našich dětí . . .

A ty, má bědná Andromacho,
služebně vlečeš ten svůj osud
a mlčíš — mlčíš — k všemu mlčíš . . .

Jen strhané ty šedé oči
pod tíhou hoře klopíš k zemi
a naposled si tiše myslíš,
že už to všecko tak být musí . . .

ZÁPAD SLUNCE.

Západní nebe zahořelo
širokým mořem červánků,
co zenitem kams v dálku spělo
několik bledých beránků.

A hledíc po tom rudém kole
tichounce Sylva zavzdychla:
— Dojista ruka zlá tam dole
nám Sluníčko už zapíchla —

A oddychujíc jaksi stěží
Jiřina dodat popílí:
— Beránci odtamtud pryč běží,
že by je taky zabili. —

JIŘINA,

držíc dvě figury loutkového divadla, improvizuje:

Čert s myslivcem se v krčmě sešli,
by odpočali na chvíli,
z jednoho džbánku napili se
a tak se spolu bavili:

— Nu, u vás v pekle pořád teplo,
no, to je věru dobrota,
psí zima venku, vítr fičí,
a v uhlí strašná drahota. —

— Ba, u nás teplo. Ale, pane,
z těch hříšníků jde strašný smrad,
a pro průvan se nedá ani
kol pecí řádně provětrat. —

— Tak. Jak se vede Jidášovi,
jenž zradil pána Ježíše? —

— Byl na zádech už upečený
a smaží se teď na břiše. —

— Hm, nepříjemné. Račte, prosím, snad pod Jidášem topit sám? —

— Tak, prosím. Já mám vůbec zrádce a dobře pod ně přikládám. —

— Tot zajímavé. Kterí páni jsou to tak, prosím, zejména? —

— Nu, Štěpán z Pálče, zrádce Husův, ta liška zlá a pálená,

Milota z Dědic, Čapek ze Sán a Sigmund, šelma ryšavá, a tomu, pane, zvláště topím, neb zradil bratra Václava. —

— Společnost pěkná. Druzí čerti též mají mnoho na práci? —

— To nevím, pane, u nás každý se jen kol svého trmácí. —

— A Lucifer? —

— Ó náš pan kniže na trůně sedí ze zvyku a z tlustých kněh si dává čísti seznamy nových hříšníků. —

— A Luciferka? —

— Leží právě,
má bolest v zádech, v hrdle pal,
když byla ondy na procházce,
kříž po ní někdo udělal. —

— Jo. jo, — řek myslivec a dopil.

— Tak s bohem, musím už zas jít. —

— Tak s pánembohem! Jdu též hnedle,
čas bude v pece přiložit. —

SMUTEK.

Když duše se jak sladká píseň chvěje
a teplá záře slunce na ní leží —
znáš chvíle ty? Čas volně v dálku spěje,
a život jako dítě loukou běží.

Znáš chvíle ty? Víš, jak se zponenáhla
taková letní záře ve tmu mění?
Jak z písně zní ti nota teskná, táhlá,
jakýchsi ztrát a pohrobního snění?

Květ smutku z nejčistšího štěstí roste,
v nejsladší písni na dně bolest stená —
jsme zvyklí jen na chvílky záře prosté,
prach šedých silnic, mračna olověná?

Je smutek duší, která v Štěstí dýše?
A Štěstí celé pouze smutku schránou?
Znáš chvíle ty? Chce zemřít se tak tiše
a dopět tu svou píseň nechápanou.

UPOMÍNKA.

Byla dobrá, byla milá,
ráda mě též z duše měla,
byla — nač si nepřiznati? —
sladce hloupá jako cukr.

A co jiné chytrostí svou
hodiny mé zabíjely,
sladilo mi dobré dítě
celé dny svou naivností.

Ale byla sladká ke všem,
a z nich jeden člověk mladý
o jednom dnu únorovém
sebral mi mou sladkou hloupost.

Potom jsem ji často vídal
na ulici. Tloustla mile,
v staré lásce cukrovala
líc mou pohledy svých očí.

Ani trpkým být jsem nemoh
v duši svojí. Do dnes mám ji
v upomínkách dobrou, milou,
sladce hloupou jako cukr.

ELEGICKÉ CHVILKY.

I.

V přísně suché čtení vnořen
slyším náhle zvučné Hahó!
chlapčím hlasem vykřiknuté
pod mým oknem v ulici.

Zatočila se mi hlava,
neb jsem rázem cítil jasně,
že tu sedím, malý školák,
nad protivnou úlohou,
sobotní že odpoledne
leží venku v plném slunci,
na lukách že sebrali se
ku hře míčem soudruzi,
a já, že jim dlouho nejdu,
posla Jindru vypravili,
by svým Hahó! pod mým oknem
známý signál vykřikl

jenom bleskem tenhle pocit
 prolét překvapenou duší.
 A zas sedím v jízbě svojí
 přísnou knihu před sebou.

Ale přec jsem přistoup k oknu
 Na ulici pusto, ticho —
 vykřikla to moje Mladost
 žert si tropíc bolestný?

II.

Tam kvetly plané růže,
 mateřídouška voněla . . .
 Tam jsme se scházivali za šera.
 Tak mírné, dobré byly oči její
 jak pohled modrých nebes.

To byly chvíle!
 Tma v očích. Hlucho v uších.
 Čas zastavil se. A svět vymřel —
 jen my tu byli se svou žhavou žízní

A domů jsme se vracívali
 pod bílým svitem necitelných hvězd
 mdlí, mlčenliví,
 vyhnanci smutní ráje,

Rty moje byly rozkousány
 a ústa moje byla plna krve — — —

Což kvetou vůbec ještě plané růže?
 A voní douška mateří?
 A možno ještě takto milovati?
 A miluje se ještě vůbec dneska? —

Ne, nevěřím. Vždyť věřit netroufám si
 paměti vlastní . . .

Ty plané růže, douška mateří
 a modré tiché oči,
 rty rozkousané, ústa plna krve —
 to už je dávno, dávno, dávno tak,
 že by to slušně pohádkou být mohlo.

PAEDAGOGICKÁ ROZPRAVA.

Sylva čte: Patř, ó synu, na ty včely,
 co je pudí z' oulů ven,
 co je vábí z klidné celly
 ku květinám sterých jmen?

S nimi pestří motýlové,
 každý skvostně ozdoben,
 letí jako průvodcové
 na luh, sad i květný len.

Ty pak nebuď motýlovi,
 ale včele podoben,
 včela ta každému loví,
 ale motýl sobě jen . . .

Já: Co praví básník? Básník, Sylvo, praví,
 že drobná včelka zrcadlo ti staví,
 jak nezištným být v životě a práci.
 Co pestrý motýl v titěrnostech ztrácí
 i den i život, včela sbírá s pílí
 a o plod práce s člověkem se sdílí —

Sylva: A myslíš, táto, že ta malá včela
se pro člověka celé léto dřela?
Že vítá jej a že je tuze ráda,
když hrabivě jí v její domky vpadá?
Víš, proč si člověk na hlavu dá kukli,
jak uhlím čadí, když se na něj shlukly?

Ó to už motýl věru moudřejší je,
že nesbírá a tuze nepracuje,
ten ví, jak by to krásně vypadalo,
kdyby si spořit začal jen dost málo . . .

V těch verších je to líbezné a zvučné,
však tuze lhou ty básně mravoučné.

PORTRÉT MÉ TETY.

Paní Emě Holé.

Jak houfy bílých, chundelatých psíků,
 drobounkých pudlů s bílou dlouhou hřívou,
 hrnou se vlny Vydry*) přes kameny,
 válí se, vrčí, štěkají a vyjí,
 sráží se v běhu, šlapou převalené,
 ti vyskočí a skotačivou pomstou
 v hřbet vrhají se ryčným sourozencům;
 chvilenu na to smečka divě pádí,
 jak v závodu by dostihnout kams chtěla —
 a náhle zase do sebe se vpeří
 a v bílém chumlu s kamenů se válí . . .

S mohutných strání staré borovice
 se dívají v tu rozpustilou vřavu,
 však zvykem jenom, jako ten, jenž vnořen
 v sny nitra svého, hledí mechanicky
 na věci kolem. Oblouk modrých nebes

*) Vydrou nazývá se řeka Otava až k splnutí
 svému s říčkou Křemelnou.

přikrývá shora pohádkovou scenu,
a okraj jeho rozřezán je řadou
gotických černých špiček modřínových.

Odkudsi padá proud zlatého prachu
do boku strání. Borovice svítí
rudými těly. Na balvanech šedých
mech červená se. Plody malin visí
jak krve stuhlé krůpěje.

V té chvíli,

kdy my jsme v dravé říčce bílý kámen
v stůl proměnili, kladouce tam chleby,
a v sklenky nalévali tmavé víno —
ty, teto moje, na strání jsi stála
v slunečním světle. Dívalas se kamsi
v sny starých stromů, ztracená tak sobě
i nám i světu. Stálas v bílých šatech
jak nadechnuta na zelenou stěnu,
tvé modré oči byly rozevřeny —
pohádka svěží starých hor a lesů . . .

Kdyby v té chvíli šli dva dřevorubci
pěšinou dole, tiše hovoříce
o starostech svých, pracích v nitru lesa,
o žití trudném, jaké člověk vede —
zde stanuli by . . .

Starší, přemnuv čelo,
tiše by zašept: — Pravdu měla bába.
Vždy tvrdila nám, že jsou ještě tady.

A mladší díval by se, žasna chvíli,
a potom vzdych by a tak myslil nahlas:
— Kdyby ta víla prstem kývnout chtěla,
rád šel bych za ní, opustil bych matku
i rodný domek v mlčenlivé vísce,
a kdybych věděl, že mi v černém lese
krev vypíti chce rudými rty svými —
i života bych věru nelitova —

VTEŘINY.

Vteřiny ženou se v rychlosti
kolem nás tím starým světem,
haléřky neznámé Věčnosti
prší tu šíleným letem.

Jednou prý Danaï zlatáky
snesly se do klína lehce —
však byl v tom spleten bůh nějaký,
věřit se tomu už nechce!

My berem moudře a v důvěře,
jak je dlaň snaživá chytí —
drobounké poctivé haléře
kryjí nám potřeby žití.

SLOKY Z VESELOHRY.

Jste volnou jak to ptáče na dlani,
 a byt se ta i stále o vás chvěla,
 prst jediný vám, věřte, nezbrání,
 abyste dle své vůle neletěla.

Snad potom bude dále trčeti
 dlaň ta, jak němá prosba žebrákova
 zírajíc v dálku po svém ptáčeti
 a zvouc je k sobě tichým smutkem znova —

Či snad ji zavře lítost, nenávist,
 nad sebou posměch, z něhož je tak bědno —
 já nevím — dnes se chví jen jako list,
 a vám konečně můž to vše být jedno

DO PAMÁTNÍKU.

Líně Dierlhuberové.

Je-li nám dvacet let, tu duší snové spějí
o vonné cestě v slunci zářící . . .

A život zatím chodí nejraději
po vyjezděné šedé silnici.

Krok v kroku s někým, s kým lze hovořiti,
dlaň v dlani důvěřivě ležící —
Lenočko, věř mi, dá se také jíti
i vyjezděnou šedou silnicí.

Z ROZMLUVY O POHŘBECH.

— a když jsem vypověděl dále,
 jak lidé pohřbí s pompou krále,
 jak vévody, jak kardinály
 a vůbec ty, již v předu stáli,
 tu Jiřinčin hlas zatiká .

— Jak pohřbívají básníka? —

Oh, básníka! Toť podívaná!
 To celá vlast je rozplakaná,
 že řeky vzrostou o dva metry,
 že ze vzdechů se stanou větry
 a oči zrudnou od křiku,
 jak albinových králíků.

Tu černý prapor mají krámy
 a noviny zas černé rámy
 a zevšad portrét nebožtíka
 ti zrovna v hloubi duše vniká
 a upřímný je všudy žel
 jak přátel tak i nepřátel.

A k domu smutku ti se valí,
 již kdysi o to bojovali,
 by směli jemu zpříjemniti
 vezdejší jeho živobytí,
 a jest jich nepřehledný řad,
 neb dělával to každý rád.

Vůz skleněný a osm koní,
 ulice vůní vosku voní,
 hrá muzika a lidstva davy,
 krok nese mírně kolébavý
 a v čele plamen zazáří,
 to s pochodněmi rejthaři.

A za rakví se nesou řády,
 jež nebožtíku dali tady,
 a špice úřadů a vlasti
 jdou chloubu národa v hrob klásti —
 čamary, uniformy, frak,
 a pestří se to všelijak.

Nu, slovem, pohřeb prvé třídy.
 Že rodina mít nesmí bídy,
 toť samo sebou rozumí se,
 neb všeobecně rozpráví se,
 že nebožtík pro národ žil
 a velkou jeho slávou byl.

Hrob jeho nikdy neosiří.
Jak na pouti tu život víří
a čerstvé věnce tady kladou
pobožní poutníkové řadou — —

Dál nezdrží se Jiřina
a: — Umři! — žebrat začíná.

MORITURI.

Jdou zvolna k jatkám živou ulicí
koňové staří. Muži dva jdou při nich,
však šlehati je není příčiny.
Jdou bez odporu. Veteráni vojny,
drah koňských, drožek, vozů cihelních
jdou nyní cestu svoji poslední.
Je doslouženo . . . Čas je vzítí mzdu . . .
Jdou pro ni . . . Tři neb čtyři v řadě jdou
ty bědné kostry potažené koží,
jež na plecích a hřbetech prodřena.
A každý klopí k zemi hlavu svou,
snad unavenou resignací stáří,
snad — kdož ví, má-li zvíře předtuchy
a myšlenky o minulém a příštím . . .
Jsou slepci mezi nimi — nemoc snad
či úraz v službě světla zbavil je —
ti jdou tak podle sluchu s druhými.
A ti, kdož vidí, dívají se mdle

tím moudrým tmavým okem — tolik stesku,
němého hoře, tiché zoufalosti
na světě v žádném oku neleží. —

Ostatně jdi svou cestou, člověče,
a nedívej se po nich zkoumavě:
není to dojem zrovna estetický
a zkazil by ti jistě náladu.

MARKETKA.

Zášť zbyla naposled — a jaká horká zášť —
tož jste mě přec jen tolik ráda měla?

Ty póly cítil jsem, však v který věřit zvlášť,
má duše tenkrát nikdy nevěděla.

Teď zraky bodáte — váš zrak tak modře čist —
a slovy byste otrávit mě chtěla:

Marketko, věřím dnes ve vaši nenávisť
a věřím teprv dnes, že jste mě ráda měla.

POD HVĚZDNÝM NEBEM.

Ach, člověk . . . lidé . . . národy . . .
a lidstvo . . . a tak dále —
jak je to všechno tak nicotné,
jak je to všechno malé!

V nezměrném prostoru drahou svou
ohromní světové letí,
zemička plete se v závod ten —
a na ní troufalé smetí . . .

GAVOTTA.

Podej mi ruku, dítě mé,
do říše snů svých půjdeme.

Nad hlavou slunce bude plát
a my se budem zase smát.

Poskoky vrabců, chrapot psí,
zlekaná slípka na návsi,

zrak vypoulený hříběte —
všechno je směšno na světě.

Všemu se smějem, frizurám
bezvadných mládců, barvě dam,

jež v lících leží, buržoům,
již mají renty, čistý dům,

hofrátů hrudi vypjaté,
páterů tváři ducaté —

nade vším mírný smích náš zní,
ta moudrost světa poslední.

V mou ruku vlož svou, dítě mé,
zas jednou světem půjdeme.

A zapomenem jednou zas,
že šediny nám bělí vlas,

že tíží duší našich let
už tolik decenií let —

podej mi ruku, dítě mé,
smát se zas jednou budeme,

života mírní mudrci,
bez plísně stáří na srdci.

CHTĚL UMRÍT BYCH . . .

(Z italštiny.)

Chtěl umřít bych, kdy slunce zapadá,
však ne, když zapadlo . . .

Kdy každý lístek v zlatě se koupá,
kdy ještě skřivan s písničkou stoupá,
kdy duše může snít bláhové snění:

to není večer můj, to večer není,

zlatého rána je to nálada —

chtěl umřít bych, kdy slunce zapadá,
však ne, když zapadlo . . .

Ach, umřít ne, když slunce zapadlo,
chtěl zhasnout bych, kdy zapadá . . .

Kdy oči něčí v zrak můj se hrouží,
kdy něčí ruka k šíji mé touží,

kdy ještě možno snít bláhové snění:

hle, táhne jaro zas, to podzim není,

jaro se v duši moji příkrádá —

chtěl umřít bych, kdy slunce zapadá,
však ne, když zapadlo . . .

PODZIMNÍ VEČER.

Pošmourlá červeň leží na západě,
v ní rýsují se silhouetty lesů
zčernalých mlčících. Z luk stoupá mlha.
Jak olověné tělo bez pohnutí
v rezavé ploše jejich leží Dunaj.
Prochladlým vzduchem vysoko, že skoro
by křídly řídké šeré klenby nebes
se dotknout mohli, kdyby bili jimi,
se nesou k půlnoci dva černí ptáci.
V daleku mžiká malé žluté světlo
jak unavené oko, jímž se dívá
kdos k mrzutému bdění odsouzený,
jenž rád by usnul . . .

PODZIMNÍ MELODIE.

Já rozplýval láskou se v slzavých verších
nad každyčkou tou jesení —
to ovšem už před léty, před léty dávno
v čas naivity tvoření.

Teď do bělavé mhy ční orvané větve,
svět sůžen kolem se všech stran
a život uniká, uniká stále
ze starých otevřených ran.

ČTYŘVERŠÍ.

U NÁS ROKU TOHOTO.

Nad hlavou vesele nám vlají
červeno-bílé prapory —
dole se krade, balamutí
a jedí suché brambory.

MORALISTNÍ BESTIE.

Spí roky . . . Náhle s řevem procitne
a oběť shltne v pose spravedlivé,
jak se jí právě k tlamě naskytne —
a na to spí zas roky jako dříve.

PROVISORIUM ŽITÍ.

Věčně jen čekat, věčně se ptát,
žít dnešek zítřkem v touze nedočkavé —
a život ráčí jen odkládat
a odpovědi dává vyhýbavé.

ČESKÉ SVĚDOMÍ.

Svědomí české? Potřebujem, ano,
je zbytečno klást takou otázku —
však musí býti dobře přivázáno
tak na šest milionů provázků!

VÁLKA RUSKO-JAPONSKÁ.

My zatracujem ovšem ty vraždy s přísností,
však ruským kulím přejem, by hnaly žluté
k řasu;
tak zaplatíme čestně daň jednu Věčnosti
a druhou krvelačné bestii svého času.

EN PASSANT.

Kdo poznal, jak se stíhá příčina s účinkem?
Když fakt i v slunci leží, kde důvod k němu
tkví?
Snad naposledy musím za všechno, čím dnes
jsem,
být vděčen jenom svému kletému vyhnanství.

ČESKÝ HUMOR.

Náš humor je tak draze zaplacený,
v něj dějiny i naše dni si lehly:
kol rtů nám leží hořce sešklebený
a oči má jak jedovaté jehly.

MOJE ANTIPATIE.

Konečně i s mládeží tou dravou
nesouhlasím v bodě ledakterém —
jenže u ní nesouhlasím s hlavou,
u těch starých nesouhlasím s perem.

KŘESŤANSKÁ PŘÁNÍ.

Můj osude, když vše's mi zhatil,
tož dopřej aspoň mojim dnům,
bych všechno na tom světě splatil
jak přátelům, tak „přátelům“.

MOJI MECENÁŠI.

Ve zlých dobách žití na pomoc mi spěli
mecenáši zlatí, přátelé dva praví:
jim buď dík, že jsme to žití vydrželi,
tuhé konstituci, jadrnému zdraví.

PŘÍTEL, JAKÝCH JSEM MĚL MNOHO.

My rozešli se; on prý truchlil dost
 a dušoval se, že byl přítel pravý.
 Tak. Mistroval mi moji minulost
 a rovnat mi chtěl posici mé hlavy.

OSKAR WILDE V ČECHÁCH.

Paradoxem, vtipem žongleroval on,
 stylu bublinám dal hráti v slunci zlatu --
 bozi, jaký bude zas tu Babylon
 v lineálních mozcích našich literátů!

18. ÚNORA 1905.

Praskají hrozné bomby pod těly
 všelikých mocných; sloupy starých řádů
 se otřásají; taje postelí
 jdou z pyšných zámků v trh a promenádu.

Bůh otec s synem, oba omšelí,
 se chystají jít za Jovišem k Hádu —
 svět v úpadku, jen snílci nesmělí
 zří obrození, nových sluncí vládu . . .

Oh ne! Toť jenom trocha sensace je,
 již hltá luza ducha, prázdní hlupci,
 to žurnálům se zlatý deštík leje.

A jinak významu v tom ve všem není.
 Kdes účtují jen včely s svými trubci
 a kroku dějin slyšeti lze hřmění.

KVĚTNOVÁ GLOSSA.

Květ, vůně, zeleň, melodie . . .
Máj jeviště tak vyzdobil —
a co se hýbe, co jen žije,
zas vraždí se tu ze všech sil.

— Rozšafný šosák na procházce
se krásou kulis opíjí
a dojat sní o míru, lásce
i dravých lidských bestií . . .

JARNÍ AKKORD.

Máně Dlouhé.

Do dálky nese se stříbrný mrak
teploučkou, modravou plání,
do dálky plující veselý pták
jak tečka kreslí se na ni.

Do dálky přes domů vrcholy,
hvízdaje vítr si letí —
člověk se zachví — a kamkoli
chtěl s nimi by do dálky spěti!

JARNÍ NÁLADA.

Mládenci pýří se nesmělí,
v hruď jak by kladivo bilo:
Slunce mé! Hvězdo má! Anděli!
Pohádko! Rusalko! Vílo!

Slečinky s úsměvem záliby
těm vzdechům slouchají vždycky,
myslí však: Mládenci mohli by
milovat už trochu lidsky.

PORT-ARTHUR.

(Psáno v nemoci.)

Hřmí děla, dravé koule bijí
do líce tvojí kamenné —
Ty hrdě zvedáš svoji šíji
i černá prsa: Ještě ne!

Jde nemoc, avantgarda smrti,
a bije, kruší tělo mé,
jde druhá za ní, zuří, drtí,
však tělo praví: Ještě ne!

Odkudsi zírání pohled dutý
na útoky svých vojínů . . .
Den jeden vetkne prapor žlutý
na rozstřílenou ruinu.

SATIRIK.

„Poznej sebe sama!“ — Starý Sokrate,
opakujem si to denně stokráte.

Jako kovkop skalou hezkou řadu let
neleníme k svému já se probíjet.

Svému národu pak a svým bližním všem,
jimž ta snaha schází, rádi pomůžem

držíce jim, když své hrají divadlo,
k lícím ocelové lesklé zrcadlo.

MLADÉMU PŘÍTELI.

Jsi nezkrotný, jsi rozkypělý —
nu ovšem, svět ti patří celý,
jak mladé slunce hrdě pláš,
vše objímáš, vším pohrdáš.

Až jednou uzná ta tvá hlava,
že na nic nemá více práva,
než na sáh prsti studené,
na čtyři stěny dřevěné —

a tím se končí maskarada.
Neb čára, kterou se tak padá,
jež od slunce v klín země jde,
se, hochu, Život jmenuje.

PAMÁTCE A. PRAVOSLAVA VESELÉHO.

Jak mohli bychom býti hrdými
 na čerstvých oněch hrobů několik,
 kdyby ta hrdost spolu nenesla
 takový osten teskné bolesti!

Kolik nás ještě? Ruka třese se . . .
 A kolik by nás mělo vlastně být?
 Ach, člověk už se bojí počítat . . .

Odešel navždy z řady celý muž,
 churavé tělo s duší Promethea,
 syn světla, ohně — kdo jej nahradí?

Smrt, když jej brala, stiskla hrdlo nám,
 až srdce zaúpělo bolestí.

To poslední byl akkord ze všeho,
 co zveme tady lidským životem.

A život ten je česká pohádka:
 v dnech mladosti tak šlehal z duše jeho

ten Promethea odkaz planoucí,
 že prozřetelná bdělost úřadů
 se usnesla jej trochu utlumit
 ve stěnách šedivého žaláře.
 Tam pobyl si a potom pustili
 jej na svobodu. Ano, „na svobodu“,
 jak úřední se vyjadřuje sloh.
 A zatím oko jeho zbystřelé
 v šedivé celli, vyjdouc na světlo,
 žaláře duší všude vidělo,
 žaláře hrozného, klece mistrné,
 v nich tvoří bédní, duše zakřiknuté,
 železné kukle vbité na mozcích,
 otrockým zvykem křídla zakrnělá
 jak rozšafná má drůbež domácí,
 se rodili a žili, zmírali —
 a tomu říkalo se „na svobodě“!
 Oh, idyllou se nyní jemu zdál
 ten žalář těla, který opustil!

A že byl oheň jeho neshasen,
 a že jej živit musil, páčil klece
 a roztavoval mříže bédných duší
 i pevné kukle zotročených mozků
 a jiskry srše na rozšafnou drůbež
 létati nutil křídla zakrnělá —

až přišla Smrt a plamen přikryla . . .

Na jeho hrob teď Jaro usedá
a dá mu úsměv svěží zeleně
a pestrým květem chodce pozdraví,
jenž stane tu.

Ó hrobe předrahý,
jak mohli bychom býti hrdými
na poklad tvůj, jen kdyby nenesla
ta hrdost v sobě tolik tesknoty!

Buď pokoj Tobě, synu plamene!
A věř, že dokud dech v nás, bude žít
tvá v nitrech našich čistá památka,
neb kdykoli byblednout začala —
Tvé prázdné místo steskem bolestným
ji zas a hlouběj nám tam vyryje . . .

MÁJOVÁ NOC.

Stříbrný srpek mráčky klouzající
nad hájem plyne,
do tmavých travin jehly blýskající
prší a prší.

S břiz větví visí zelenavé šaty
těch lesních panen,
jež přistřihují si vlas svůj zlatý,
— vtip toaletní —

neb lip pak roste vlas ten blýskající,
kdykoli roste
měsíční srpek mráčky klouzající
nad jejich hájem.

RUSKU.

Zmítaná lodi, vyjdeš z bouřných vod
 bez rány v boku, bez pohromy na dně?
 Plout budeš zase jednou za pohod
 tak bezohledně, široce, tak snadně?

Oh, vlny bijí na palubu tvou
 a stěžně tvé se málomocně tyčí,
 a vody zelené tak vztekle řvou
 a bílé hřebeny jich zlostně syčí!

Zmítaná lodi, nám tak děsně je,
 klid nelze zachovat nám soudců ledných.
 Nevezeš ani zákmit naděje,
 jen trochu pýchy žebráků nás bedných.

Tak hrd je podruh v dálné vísce kdes
 na bohatého strýce vzdáleného,
 jenž nic mu včera nedal, nedá dnes
 a kdo ví, zná-li ho dle jména jeho . . .

LETNÍ DEN.

Takový letní den . . . Na dohled
vlní se stříbrné žito . . .

A kdyby člověk měl zemřít hned,
dnes by to nebylo líto . . .

U nás as teď moře zeleně
hrá, voní ve slunci žhoucím . . .
Chtěl bych tam ležet kdes na seně
a hledět k oblakům skvoucím!

KDYŽ JSEM BYL NAPOSLED V PRAZE . . .

Když se vlak blížil ku Praze,
začlo mi srdce bít v touze —
ký div, vždyt prožil jsem tu kdys
tolik let bídy a nouze!

A Praha roste! Činžáky
jak řady pěchoty stojí,
mladí jsou bíle natřeni,
staří pak ve špíně svojí

zatrpkle stojí v linii.
Elektrina též tu honí
do kandelábrů plameny
a tramway na místě koní.

Krádeží, vražd a sebevražd
také už pěkný řad je tu,
noviny též tu, jež hlásají
kresbou i písmem je světu,

pikantní jsou tu též historky,
bursa a stávky a pletky —
nu, velkoměstem nejsme sic,
budeme však jím už hnedky!

Oh, Praho, v snění jdu ulicí,
všecko tu k vzpomínkám svádí,
parky a kameny zpívají
nám píseň našeho mládí!

Dojat jdu ulic pletivem —
čas věru otevřít oči;
lidé tu vrážejí do boků,
z ničeho na nohu vskočí!

Vlasatých mladíků houfy tu,
dívám se na ně tak plaše —
na tyhle mladé genie
vždy plodnou byla vlast naše!

Jsou tu i známí z mladých let,
sto se jich za půldne staví —
však jaká nemoc to posedla,
pro bohy, ty české hlavy?!

Sotva kdo ústa otevře,
 už mu z nich klopotem kypí
 růženec hlubokých poznámek
 a vtipy, oh, pražské vtipy!

Tak první, druhý, dvacátý —
 kde člověk na světě vidí
 tolika v tak malém hnízdečku
 rádobytípných lidí!

Každý ti dává tonem znát
 patře ti významně v oči:
 — Nu, vlastně ten český globus náš
 se, víte, kolem mne točí . . . —

Večer si člověk usedne
 a z denních dojmů se sbírá;
 mrak se mu roztáhl po duši,
 ruka se mané v pěst svírá:

Drž Osud ruku svou nad tebou,
 ó Praho, čas jde tak klusem,
 tvé tělo staré a kamenné
 uchraň před dětí tvých vkusem.

jim pak se vrozená navrať řeč
a pravé moudrosti ostych —
míň generálů, Praho, měj
a více vojáčků prostých!

Z JEDNOHO MAĎARSKÉHO BÁSNÍKA.

Ej, cigáne, vem své housličky,
zahraj kus té staré písničky,
zahraj na ně proklatci mně, běda:
Už mě nemá ráda holka snědá!

Hraj, až skřípky puknou! Koupím nové já!
A když puklo srdce, kdo mi jiné dá?
A což kuika v hlavu, pokoje-li nedá?
Vždyť mě nemá více ráda holka snědá!

NA PAMÁTKU.

— Pár řádečků do památníku! —

Tož dosud ještě neodkvet
blín neblahý těch dívčích rtíků
a trýzeň mojich dávných let?

Museum pos a slavných rčení
všech neslavných i slavných jmen,
slov přenešťastných zápolení
a krádež sebraných kdes pěn?

Nuž, zbavil jsem se přede roky
těž všelijak těch starostí:
jak páv se pyšnil svými oky
či udal cizí hlouposti.

Teď vidím vaše čisté čelo,
zrak budoucnu plá na pozdrav . . .
Kéž by vám k štěstí nescházelo
už víc, než ten můj autograf!

BLAHOŘEČENÍ.

Je to štěstí, že je v Čechách
 tolik partají a frakcí
 a že každá taká partaj
 bojovný svůj orgán má!

Člověk dobré vůle najde
 vždycky bezpečný si úkryt,
 když chce totiž přes ulici
 vytlouct okna někomu!

— Státní právo — pokrokovost —
 — otrávená mládež česká —
 vezmi kámen, práskni v okno,
 tomu pak se říká „boj“.

Redakce jsou blahovolné,
 papír trpěliv jak mezek,
 jenom dobře rozeznávat
 přátele a odpůrce,

aby snad se malér nestal —
ostatně tu pozor dává
neoblomný, vlastenecký,
vtipný, čilý redaktor.

Boje potřebí nám, soli,
bičů satir, šlehu kopřiv —
vzdychávaly anno kdysi
dobré duše po Čechách —

Dobré duše, máte více:
okna řadou vytlučená
zejí jako slepé oči —
tohle jinde nemají!

Proto říkám: naše štěstí,
že je u nás tolik frakcí,
a že každá taká partaj
bojovný svůj orgán má!

N O C.

Noc, jakby uprchla z ballady,
přijela na černém oři;
ve vzduchu příšerné nálady
a hvězdy červeně hoří.

Noc mlčí. Země spí. Prokletá
vteřina vteřinou hyne —
kdyby tu vhodný byl poeta,
chytil by v sloky to jiné,

ve sloky zhuštěné, vířící,
plačící, klnoucí divě —
Ale teď sedí ti básníci
v krémách kdes při hořkém pivě!

„Z DUŠEVNÍ DÍLNY“.

— — dejte, prosím, nám pro první číslo
 aspoň hrstku vzácných svojich jisker,
 by v nich bylo celé naše chtění —
 tak mi píší často redaktoři,
 duše prostodušné, z dálné vlasti.

— — — — —

Byl jsem pozván kdesi. Paní domu
 dala vzpláti kuchyni své slávou,
 rýnská réva perlila se v číších,
 modrý cigar dým se krouže voněl.
 Paní domu živě vyprávějíc
 zmínila se jako mimochodem
 o Granadě, o španělských nocích,
 ženách krasavicích, hrdých mužích,
 o lahodě řeči hidalgů těch —
 tu jsem s povinným vpad překvapením:
 — Ah, vy znáte řeč tu? Závídím vám! —
 Hostitel můj odfouk spokojeně

oblak dýmu: — Nu, tak promluv něco,
řekni honem něco španělského! —

Paní zarazila, zarděla se:

— Jaký nápad! Vyhrknout tak na mě:
promluv něco! Vám je cizí řeč ta,
a ty řekneš náhle: promluv něco! —

A tak k smíchu jí to rázem bylo,
že se ani stížit nedovedla.

Pán však v chvilce na to řekl znova,
(cítil jsem, že rád by se byl blyskl
španělštinou svojí polovice):

— Nu, tak aspoň větu jednu řekni! —

Paní dala do smíchu se znovu:

— Blázínek jsi — řekla správně česky.

— Blázínek jsi — smála se mu dále . . .

— — — — —

— Napište nám pro to první číslo! —
piší prostodušní redaktoři
z dálné vlasti . . .

Kdybych smát se uměl,
jak se smála tenkrát ona paní
(kdyby velké modré zvonky v lese

mohly zvonit, zněly by tím smíchem)
řekl bych jim: — Blázinci jste všichni —
řekl bych tak, smál bych se tak k tomu,
(při tom smíchu by to nebolelo).

Takto píši, mrzutý jsa patron,
jenž už dávno odvykl se smáti:
— Drahý pane, království mi dejte,
nesvedu vám řádky na komando;
nevykřešu ani jiskry z duše,
právě proto, že jste řekl: vykřeš.
Nejsem vládcem veršů svojich, pane,
ba, mé verše jsou tak zlomyslné,
že když přál bych si jich — nepřijdou mi.
a když klid chci míti — hrnou se mi
hlavou, duší, jazykem a prsty,
že mi bývá, redaktore drahý,
jak bych si byl lehl v mraveniště —
volej však je, verš se neukáže,
bědný pán jsem čeledi té bídne. —

HYPNOSA RETORICKÁ.

Když Cicero dštil pěkných vět svých lávou
a respublica v slasti tonula,

tu starý Cato pohyboval hlavou:

— Nu, máme špásovného konsula! —

Tak jako u nás. Časové jsou bídní,

však národ v extasi je ztrnulý,

neb řeční se mu zde i v dálné Vídni —

no, máme špásovné to konsuly!

EROTICKÉ TERCÍNY.

Tak spolu jdeme už přes čtyřicet roků,
hubená Bído, tím, co zve se žitím . . .
Přátelsky rovnáš krok svůj mému kroku,

tvé jedno rámě kolem hrdla cítím,
co druhé svírá prsty mé jak kleště,
a všechno sdílíme jdeme živobytím.

A já byl k tobě nevděčníkem ještě!
Má slova jenom kletby na tě lila,
já škrtit chtěl tě za psoty a deště,

neb protivnou mi láska tvoje byla.
I chvíle byly, kdy mi ruce zmdlely
a kdy mou duši opouštěla síla —

Nu, odpusť dnes. Víím, žes můj Osud celý,
a ostatní vše, jméno, pověst, sláva —
toť drahokamů třpyt je pouze skvělý,

jež láska k zvýšení si krásy dává —
a vlastně dobře ti ty skvosty sluší,
má stará lásko, lásko neprchavá!

Vím, až vydechnu jednou mdlou svou duši,
tý nakloníš se nad mým mrtvým tělem
a pohřeb dáš mu, jak se jenom sluší.

Pak v přátelství i za hrob neochvělém
se sirotků mých ujmeš, ženy-vdovy,
a postaráš se o ně v žití celém . . .

Kdo větší lásku zná, ať o ní poví!

ZLATÝ VĚK ČESKÉ POESIE.

Máme Vrchlického, Čecha,
uznaní to klassici —
nevím, k čemu se tu rojí
stále noví básníci!

— Tož vy čtete, drahý pane,
koryfeje uznané? —
Drahý pán si hlavu škrabe:
Víte . . . tento . . . to já ne.

BALLADA.

Táhne tu těžkou brázdou svou
 v kamenném údolí;
 co lidé štěstím, hořem zvou,
 jej netěší, jej nebolí.

Nad hlavou v modru slunce žhne,
 pod nohou země práhne —
 můj člověk se tím nepohne,
 můj člověk už jen táhne.

Jen někdy život v něm procitne,
 jen někdy duší to trhá,
 když stín svůj s výšiny blankytné
 dvě křidel v čelo mu vrhá.

A stín ten chladí jej po čele,
 srdce to svírá jak kleště,
 a člověk šepotá nesměle:
 Což pak jsem člověkem ještě?

Těch křídel stín chtěl by chytiti,
přidržet zoufalou pěstí —
dál táhnout a se modliti
jak dítě za její štěstí.

KÝVADLO V LEBCE

I.

Jsou chvílky, ale chvílky jen
v myšlenek obzoru velkém,
že se zdá pěkným být svět ten
a všechno v pořádku celkem.

Zlo, dobro, řády hvězdných těl,
vše nutným, nic nelze stavit —
kdyby ti pánbůh svět půjčit chtěl,
neznal bys, jak líp jej spravit!

II.

A zase v jiné chvílence
vlas se ti hrůzou zježí:
svět jako dílo šílence
či zlosyna tu leží.

Z pekelných trámů tyátr sbit,
kde hrá se cnostně a s citem —
chtěl bys jen krámek ten vyhodit
kams k hvězdám dynamitem!

ANT. SOVOVI

za básně: O příchodu krále.

Můj milý Sovo, „Příchod krále“
 se líbil mi i nelíbil —
 Tvé sloky, rytmus a tak dále,
 je kdo, kdo by těm ve tvář bil?
 Však obsah — inu, milý Sovo,
 upřímné dovolíš mi slovo:

Jak staré, tak ty krále nové
 nekochám zrovna velice,
 sám víš, jak plodí naši dnové
 ty korunchtivé jepice,
 jsem jinde, Sovo, jiná říše,
 kde docela se jinak dýše,

kde nikdo není druhem štípán
 a nikdo sázen na trůny,
 kde platí prosté: já pán, ty pán —
 říš anarchie, komuny,
 kde vše, co je, a vše, co není,
 člověku slouží k potěšení.

Tam jdem-li někdy sborem k předu,
 jdem vždycky z vůle svobodné,
 ten vede dnes, já zítra vedu,
 jak znalost cesty rozhodne.

O potlesk nervou se tam, ceny,
 o vavřín, blátem zneuctěný.

tam hlasy kritik závistivých
 se sotva echem dostanou,
 sbor pasquillantů, přátel lstivých
 zůstane venku před branou,
 bič máme proti ducha luze
 a proti ruce drzé tuze.

Chci říci jen, proč v básni Tvoji
 mi obsah zůstal nejasným . . .
 Jsem cizím, chladným v onom boji,
 jenž Vám všem zdá se úžasným.
 Z tohoto světa říš má není
 a jiné jest mé zápolení . . .

V SVŮJ HODOVNÍ SÁL EGYPTANI . . .

V svůj hodovní sál Egyptani
 člověčí kostru stavěli,
 by k vážným věcem zříce na ni
 svůj zřetel hosté upřeli.

— Ó kostlivců vy myriady,
 jež šly jste světem přede mnou,
 jste kolem mne a zříte tady
 v mé žití tváří tajemnou.

V ty žluté líce vaše patře,
 já slyším slova tesknoty:
 — Čím jsi, tím byli jsme kdys, bratře,
 čím jsme, tím budeš také ty . . .

Žij rychle, potom nic už není,
 žij šumně, ryčně, vesele!
 Než přijde ono okamžení,
 jímž začíná říš popele! —

A jindy v tu líc vaši patře
já slyším smutek hluboký:
— Tvé žití marným je, ó bratře,
jsme všichni Smrti otroky.

Z těl i děl vašich mízu žití
vypijí vždy — toť její řád;
tvá práce marnou jak tvé žití,
neb Jí se nedá vzdorovat! —

Ó myriady koster žlutých,
jde k sklonu žití mého čas —
i sílu já bral z hledů dutých
i jed lil v dny mé ten váš hlas!

A já se bil, jak srdce v zvonu
po jedné dráze, díky vám:
od marna všeho, hrůzy skonu,
k radostem žití, k výšinám!

DVĚ POETIKY.

Dát tomu, co zde pomíjí,
kus velké duše Věčna,
promítnout, co zde uniká,
kams v prostor Nekonečna —

však možno také — moda to,
se zdarem se to robí —
nadělat stylem kozelců
a zvat je dokladem doby.

S L Á V A.

Už všude „mistrem“ arci sluji
 a v rýmu mladí druzi mí
 mně knihy svoje dedikují
 s přípisy mnohdy vzletnými.

Mně rukopisů k soudu stohy
 posílá studentiků dav,
 mou podobiznu chce mít mnohý
 a „čtenářka“ zas autograf.

Hněv a zášť uchovavše skrytou,
 mě chválí mnozí z vrahů mých,
 mé citáty jsou autoritou
 ve mnohých věcech spleťtých.

Mé jméno v „lid“ jde. Atom jeho
 dost často stává přede mnou,
 spíš podporu chce z měšce mého
 než z úst mých radu dojemnou

Než znalců, mám víc chvalořečí,
než čtenářů, víc ctitelů —
jak, hasne takhle plamen něčí
a má zbýt trochu popelu?

Zapomněl zmlknout v čas jsem pravý?
Zapomněl v čas svůj k stínům jít? —
Já nechci proklaté té slávy,
já chci se ještě o ni bít!

A PŘEDCE . . .

To bylo kdys . . . Ta touha slávy
 též hladověla v srdci mém . . .
 Chrám obrovský . . . Kruh slunce žhavý . . .
 Hvězd dotýkat se temenem . . .

— v takových tropech bujně dmula
 se fantasie dávných jar.
 Nu, už se dávno rozplynula
 jak šedý oblak ranních par.

Otřelým slovům život dáti,
 jed, sílu, hořkost, smutek, cit,
 ty, již čtou, jimi ovládati,
 jich jazykem i mozkiem být —

co chtějí více? Jova blesky! —
 leda bych tím chtěl být, čím mní
 se každý veršotepec český
 jak přední tak ten poslední!

NEVESELÁ MEDITACE.

Tak těžkým jdeme pochodem
 a ještě se při tom hřeší,
 tu neschůdnou cestu všem po nás
 děláme ještě těžší!

S nadšením slámy hořící
 robíme výtečníky,
 básníky, malíře, učence,
 řečníky, politiky,

a z nully je hned milion,
 z pahrbků horské štíty,
 ze špačka věhlasný myslitel —
 oh, naše autority!

Ty balvany leží pak na cestě
 — cesta už tak není skvělá —
 a přes ně se bude kdys klopýtat
 a bít si hlavy i čela!

Přijde kdo silný a odvážný
a odklízet je začne?
Přijdou i drazí rodáci
jak hejno vlků lačné

chrániti „otců odkazy“
a „předků zářivá světla“ —
„otci“ a „předci“ budem my,
a naše hloupost pak metla,

jíž zbijou ruku odvážnou,
jež chtěla by modly ty shodit —
tak bylo před námi, tak za nás,
tak bude po nás to chodit!

HODINY.

Nic netěší tak v žití člověka,
jako když takhle mimo nadání
dostane někde něco zadarmo —
a proto pro Sylvu a Jiřinu
tou minutou den nastal sváteční,
když cizí člověk přišel s balíkem
a věnovacím pro ně psaníčkem.
Ah! Hodiny!

Nu, pěkné hodiny,
gotické vížky mají po stranách,
nahore s dvířky pěknou kapličku —
a ručičky a zdobný ciferník
docela z látky, jež se podobá
slonové kosti až až nápadně.
Když omakaly ještě závaží
a pohladily žluté řetízky,
usedly sobě Sylva s Jiřinou
jak římské matrony dvě do křesel,
když v cirkus přišly na hry dívat se,

a dívaly se Sylva s Jiřinou,
jak cizí člověk hřebík do zdi vbil,
jak pověsil a srovnal hodiny,
jak na řetízky připjal závaží,
jak v posled kývadlu dav lehký tep
stroj spustil, drobný jazyk Věčnosti.

A když se dovršila hodina,
veřeje kapličky se rozlétly,
z nich vyhouplo se pestré ptáčátko
a provázelo uklánějíc se
svým kuku, kuku počet hodin těch.

To bavilo. A během poledne
se dostavily děti pokaždé,
když vršila se nová hodina
a divadlo měl zahrát drobný pták.

A když pak blížila se dvanáctá,
tu usedly zas vážně do křesel
a dívaly se po té ručičce,
jež skoro neznatelně lezla v před . . .

Nu, konečně ta líná rafije
nehybnou menší zcela pokryla,
v hodinách hrklo to a ze dvířek

uctivě vyhoupla se kukačka
 a kukala, a děti čítaly,
 zda se v těch počtech přec jen nesplete.

A nespletla se . . . Na vlas dvanácte.

A zas se za ní dvířka zavřela.

A děti vstaly. Řekla Jiřina:

— No, zaplat pánbů, že to dovedla. —

A Sylva prohlásila radostně:

— To nejtěžší má pro dnes za sebou! —

Tak proniknuvše její tajemství

i hodinové její námahy,

víc nevšimly si děti kukačky.

Ta kuká, kuká stále horlivě,

a mně, jenž časem sám jí naslouchá

a sní o první lesů zeleni

a o tom pranostickém proroku —

mně zdá se, že hlas toho ptáčete

zní jaksi opuštěně, bolestně,

jak herce hlas, jenž hraje zoufale

před skoro prázdným hluchým divadlem . . .

V KOLOTOČI DNŮ A NOCÍ.

- - Kdyby už noc ta byla pryč!
vzdychá se za šera.

A jitro tu, a přejem si
už zase večera . . .

Naposled, milý příteli,
by vlastně bylo vhod
den jeden žít jak jepice
u našich labských vod.

KRAJINA.

Zarudlé světlo říjnového slunce
 na bílou stěnu zahradní zdi padá.
 Na zdi se vyhřívají modré mouchy,
 a u zdi dole sedí tuláků pět
 a lokty opírají o kolena,
 ježaté brady položili v dlaně
 a mžourajíce hledí v rudé slunce.

Jak tmavá housenka vlak v dálce leze;
 po šedé cestě vůz se líně vleče
 a plaší vrány s topolových vršků;
 žen nahrbených řetěz v pruzích řepy
 ku tmavé mezi zvolna postupuje —
 vše, co se hýbe, tíhne k denní metě.
 I unavené slunce níž a níže
 přes hlavy touží zasmušilých vrchů.

Vlak zmizel, znik vůz, řetěz žen se roztrh,
 košíčky vzaly, upevnily šátky
 na hlavách, nadrech, spěly k šedé cestě.

Nad zoranými poli mha se plouží.

A když pak slunce, sklánějíc se, vrhlo
na bílou zahradní zeď chladné stíny
jednoho domu, zdvihli tuláci se
a ruce v kapsách, loudali se mezi
po jednom v řadě krokem nespěchavým
a bez hovoru v zamlžená pole . . .

EXORIARE ALIQUIS . . .

Měl rozšafný kýs poet visi
 a napsal ji: že nejhůře,
 až dnešní naše řády zmizí,
 se povede prý kultuře.

Prý tmavých davů rozběsnění
 zle bude řídit v odkazech
 a serve květy slavných snění,
 jež blažily nás v dávných dnech.

Prý — — slovem, díval v líc se hrůze,
 kdy v zoufanlivém výkřiku
 náš svět se poddá bídné luze
 a černým rukám dělníků . . .

Buď kliden, pěvče ustrašený,
 ty nedožiješ, bohužel,
 se této hrůzyplné změny
 a také žádné z tvojich děl.

Hleď, jiní nemají též strachu
o „snivé květy našich dní“,
ba, doufají, že den ten, brachu,
provede dílo nevšední.

Že vskutku zničí podlé bohy
i doby naší odkazy:
pitomých veršů celé stohy,
pros vody, špatné obrazy.

Kultury naší lživé dílo,
floskulí ballast planý, zlý --
to všecko, co nás otrávil
a co my zničit nemohli.

TAEDIUM VITAE.

Je mlha. Všecko padá do hlubiny.
Sám zdáš se státi v šedivé té hluši,
a co se kolem míhá, to jsou stíny,
toť jenom schránky vyprchalých duší.

Mdlo v očích, hořko v hrdle. Těžkou hlavu
šij sotva drží. Není ani síly
se sobě vysmát, proklít tu svou slávu
a celou hloupost, jíž jsme dosud žili.

SCHILLER REDIVIVUS.

Ministr, klerus, žurnály a revue,
purkmistři, spolky, Kunze, Schulze, Müller
obrovské nadšení se všudy jeví,
a hrdla řvou: On náš byl, velký Schiller!

— Šváb nešťastný! Šel jako chudák světem,
jak žebrák zemřel, jak pes dán byl v hlínu . . .
Teď žije, sláva! Zasypte jej květem
a osladte mu trpkou číši blínu!

Byl jejich! . . .

Zatím každý čin jich bije
myšlenky jeho na setkání nyní.
U nich jak u nás: V hubách jméno žije
a dílo jeho v zaprášené skříni.

Veřejná knihovna
Okresního vzdělávacího sboru
Českoslov. strany soc. dem.
XVL KREITNERGASSE 41.

ELEGIE.

Kdo by byl tušil tenkrát v listopadu,
 když kráčeli jsme spolu po náměstí
 ku vlaku, který měl mě odvést v dálku,
 že naposled tě vidím, matko má?

To odpoledne bylo mrazné, šeré,
 jak popel tkvělo nebe nad tím městem,
 a chvilkou prolét vzduchem ostrý vítr.
 — To na sních — mínila jsi znalecky.

Jakýsi občan šel kol povznešeně,
 tys pozdravila uctivě a slavně,
 a šeptala mi s důležitou tváří:
 — Pan Kohout, teď je naším purkmistrem. —

Pak zastavila jsi se s bábou jednou
 a ukazujíc na mě, řekla jsi jí:
 — Můj Vídeňský! — a řekla jsi to s pýchou.
 A mně zas: — Neznáš starou Řehačku?

Na jeden nový dům jsi ukázala:
 — Okresní výbor. Padesát stál tisíc —
 Co hrdosti v tom gestu ruky bylo
 a spokojení s bílým domem tím!

Ach, kdo by býval tušil jenom tenkrát,
 když kráčeli jsme zvolna ku nádraží,
 že jsou to poslední tvá slova ke mně,
 že naposled tě vidím, matko má!

Tak odešlas a vzala do tmy svět svůj:
 povinnou úctu k hlavě svého města,
 přátelství k staré sešlé Řehákové
 i pýchu z nových sídel výboru.

A já se tenkrát usmál shovívavě
 všem naivnostem matky venkovanky,
 já světoobčan, jemuž slouží k vtipu
 král, císař, papež, biskup, kardinál . . .

Dnes jinak je. To šeré odpoledne
 se stalo jednou z důležitých chviliek,
 jež Osud jako milník sází k cestě
 našeho životního pochodu . . .

Snad jednou přece ještě zaletím tam.
A půjdu cestou naší po náměstí,
a potkám-li, pak pozdravím s tvou úctou
vašeho, matko moje, purkmistra,

a s Řehačkou se zastavím a poptám
se po zdraví jí, na dům podívám se —
tvé daně všechny platiti chci, matko,
dál prostičkému tvému obzoru . . .

ACH, SYLVO . . .

Ach, Sylvo, milá kdysi panna
 už válí se kdes nedbale,
 postýlka není odestlána
 a šatečky jak chuchvale.

Nad šicím stolkem neuklání
 se hlava tvá den celičký,
 už nešiješ si více na ni
 košilky, pláště, pentličky.

Ta Nikta je tak opuštěna,
 má ve skleněných očích žel,
 líc červená je zasmušena
 a skráň jí smutek obestřel.

Však Sylviino srdce mladé
 též trpí as . . . Ne ponejprv
 jsem zahlíd, jak se z oka krade
 a incognito v temnu brv

se slza skrývá, než se spustí
 po rozhořelých tvářičkách
 do stránek knihy, které šustí,
 co Sylva maně vzdychá: Ach!

Neb Sylva čte. Jen vážné knihy.
 Tak, jak jsme my je čítali.
 A vzdychá bolem sladké tíhy,
 jak my i kdysi vzdychali.

O četbě ráda pohovoří,
 však se staršími výhradně,
 a tu jí líčko znovu hoří
 a hrdá je jaks důkladně —

Děvčátko vyšlo ze zahrady,
 vrátka se ze ním zavřela . . .
 v úžasu stojí nyní tady —
 Zahrada za ním zmizela . . .

Zde živo bylo. Vozy jely,
 a lidé šli tu v hovor.
 Šlo cestou v dál, kde hory čněly
 v modravém, velkém prostoru.

Ten ruch a život těšil dítě,
 neb znalo po všechny své dny
 jen zahradu, v níž žilo skrytě,
 a ptáky, stromy, květiny . . .

A samo sobě být se zdálo
 už velkým, šťastným, hotovým . . .
 Vždyť slunce ještě teple hrálo,
 z luk vůně šla a ze vsí dým. — —

Mé dítě, nechci myslit ani,
 co bude dál, vždyť já jsem žil —
 hlas zkušeností, vzpomínání
 mi ze všeho zbyl za podíl.

Nejraděj chtěl bych nyní jíti
 a hledat duší zděšenou
 tu pohádečku tvého žití,
 tu zahradu tvou ztracenou . . .

HORVATH.

Byl pohřeb. Černá lesklá truhla
 pod spoustou hrud už zmizela,
 v té truhle ona, chladná, stuhlá,
 sepjaté ruce, ležela.

Jež milováním mojí byla,
 mým lepším já, mou pýchou, snem,
 má moudrost sladká, roztomilá
 s tím měkkým, srnčím pohledem,

šla ode mne. A mračna spějí
 a zem kol mlčí zakletá.

Hrob zahazovat přišel její
 ten jeden hrobník z Hamleta

a hučel, jak tam psáno jesti,
 jakýsi nápěv neznámý
 a řemeslně moje štěstí
 tmavými skrýval hrudami.

Můj přítel Horvath stál jen u mne
 a nikde živé duše víc.
 A rozvíraje oči dumné
 mi zíral Horvath pevně v líc.

V ty tmavé oči zrak svůj noře
 čet jsem v nich příští sudbu svou:
 své kalné vody jakés moře
 nad duší zavře zničenou. . .

(Můj Horvath v době mládí zlatě
 byl voják a hoch svéhlavý,
 žil, miloval a jedenkráté
 si vpálil kouli do hlavy

kdys a kdes a proč — bozi vědí.)
 Zřím na ty oči upjaté
 a šeptám jako k odpovědi:
 Teď začnem stárnout, Horvathe . . .

On kývá hlavou, kývá, kývá —
 a po mém těle běží mráz:
 leb jeho jaksi pohyblivá
 můž s krku spadnout v jeden ráz!

Horvathe, drž tu svoji hlavu —
viklá se děsně — pevněji! —
Otočil po mně tu svou hlavu:
Však tvá nesedí pevněji!

A kývá, kývá, kývá znovu
a náhle lebka sveze se
a k rakvi do drahého rovu
tam mezi hroudy šine se. — —

Já procit. Skrání má byla žhavá,
na čele plno krůpějí —
Jen stárnout? — Horvathe, má hlava
by neseseděla pevněji . . .

OSMÉHO LISTOPADU.

A to je vše: hrát chtěli drama
 k božího jména oslavě.
 Na scénu vyšla chorá dáma
 s korunou starou na hlavě.

A sotva vyšla, už ji zbili
 — nebylať zrovna hrdinkou —
 korunu s hlavy uchvátili,
 to všechno jednou hodinkou.

Pak teprv po několik věků
 jevištěm hřměla velká hra
 s osudy intrikánů, reků,
 jak už si žádá truchlohra,

co zatím stranou odhozena
 se zkalenýma očima
 ubitá bledá leží žena
 a nikdo si jí nevšímá.

Leda že ten a onen v chvatu
rek, lotr neb i statista
do těla vtiskne jí svou patu,
jak spěchají svá na místa.

PODZIMNÍ DNY.

Šeré hodiny jdou jako jeptišky,
nakloněné hlavy, pohled vtknutý k zemi . . .
Nelze věřit, že zas budou stromy kvést,
obloha se modrat, slunce na ní hořet.

Nelze věřit, že se duše zdvihne zas
a ten rubáš shodí . . . Zní již miserere?
Šeré jeptišky jdou s hlavou skloněnou,
oči vbíty k zemi, jak na pohřby chodí.

CHRUDIMSKA LEGENDA.

V chrudimském kostele je obraz Spasitele na desce dřevěné, jež červy rozryta, zašlý a začouzen, plod ruky neumělé, a k svatým památkám se vlasti počítá.

Neboť když před věky roj švédských násilníků zem plně bédami i v starou Chrudim vpad, i v kostel vtrhli prý a po svém mrzkém zvyku pít začli divoce a hýřit, v kostky hrát.

Tři z nich prý sebrali tu malbu posvěcenou, obrázek Ježíšův na dřevě prostičký, a džbány na zemi a obraz na kolenou, na svatou podobu vrhali kostičky.

Klobouky s chocholy na stranu posunuty — rejthaři byli to — se zle už kývaly, a žerty necudné hlas jejich mluvil dutý a vína potůčky po bradách splývaly.

Z nich jeden konečně, tvář vínem rozpálená,
a prohrou rozčilen do výše vyletí:

— U ďábla, římská ty modlo pobarvená,
což jsi mi nemohla svůj palec držeti? ! —

A kord svůj vytasí a bodne Spasitele . . .

Mráz prolet příšerný po zádech vojáků —
a zázrak! Z obrazu proud krve vytrysk vřelý
a vstříkne do očí a v líce žoldáku.

A hrůzou zděšení a divem přemražení
rejthaři utekli . . .

A proto rok co rok
procesí nábožná při hudby hlučném znění
k svatému obrazu z všech krajů řídí krok.

V tom starém obraze, v té líci Salvatora
prý ještě jízva je, jež hlásá onen div.

— — — — —
A bude pravdou vše, co vyprávěl jsem shora,
neb ten, jenž mně to řek, je, trvám, ještě
živ . . .

NACIONALISMUS.

Na Šumavě za noci to bylo.
 Bouře zahnala nás do hospody.
 Sešlá chatka, začouzené stěny
 a much mračno na dřevěném stropě.
 Na kývavém stole bliká lampa,
 za stolem si hoví velebníček,
 proti němu četník v plné zbroji.
 V koutě v šeru rodina se krčí
 čekajíc, až odejdou spat hosti,
 aby vklouzla v postel, na lavici,
 na podlahu — jak je kde čí místo.

Blesk za bleskem házel v okna světlo,
 hrom za hromem trásl sešlou chatkou.

Vyjdu v předsíň zkoumat sílu bouřky.

Stojí kdos tam — v osvětlení blesku
 vidím starce — voda z něho kape —
 promok jistě do poslední niti —

Uctivě mi postupuje místo.
 Promluvím s ním. Tiše odpovídá.
 Tiše vykládá o zdejších bouřkách,
 potom vzdych a zmlk.

Já ptám se dále:

— Nu, a Němce máte tady v blízkou? —

— Tam i tam. Tak malou půlhodinku
 jejich vsi jsou. —

— Scházíte se s nimi? —

— Leckdy v poli. Cestou. Na jarmarce. —

— Mluvíte, jak? —

— Oni ovšem po svém
 a my po našem. —

— Bojujete? —

— S kým? —

— Nu, s Němci. —

— A proč bojovati? —

O řeč, školu, o národnost svoji. —

Mávl rukou: — K tomu se nám, pane,
 špatně vede a jim také špatně.
 Není bujnosti v nás. Sejdeme-li se,
 stýskáme my, stýskají i oni.
 Tak to bylo již za našich dědů,
 tak je za nás. A tak bude dále.
 Bojovati?! Chudáci jsme všichni,
 ať už tak mluvíme nebo onak.
 Vlečeme ten uzlík žití k hrobu
 a jsme rádi, že ho vůbec vlečem . . . —
 Umlk.

Šumí déšť a bije v cestu.
 Rozvodněný potok ze tmy hrčí.
 Blesk jde za bleskem. Hřmí bez ustání.

— Přestane hned — míní zase staroch --
 tak už jsou ty bouře. Za chvílinku
 možno jet vám. A já půjdu také,
 spat se chce. —

Smek čepici a vyšel.
 V světle blesku mih se ještě cestou,
 jda tím vážným, nespěchavým krokem,
 jak už naši venkovani chodí.

NA MNOHÉ ADRESY.

Zda druhý kdo šel cestou prokletou,
tak jako já za skývou chleba denní,
já nevím . . . Druhý, jenž jsa poetou
jít musil v cizích mlýnů otročení.

Zde duchamorné práce okovy,
a doma oni povznešenci jistí,
již jako biřicové hotoví
kol jména mého chodí s nenávisí -

Ve jménu vlasti, víry, umění,
ve jménu — eh, o jméno není nouze,
vždyť titul ten se příliš necení
a hlavní věc je při tom rána pouze.

— V těch mlýnech pracoval jsem, až jsem
což snad mi u nás nikdo nezávidí —
a právem mým zas je, že smím se smát
všem teoriím o rovnosti lidí.

AKVAREL.

Studeným plamenem podzimi
plápolá les.

Zakryto oblaky šedými
je slunce kdes.

Z luk bílé výpary stoupají,
vzduch jimi zvlh —

z vrb starých vrány se dívají
do smutných mlh.

SOBĚ.

Splést ze slok bič a navázat tam uzlů
a práskat luzu celé české země --
oh, mladosti má bláhová!
Studení k dobru, neteční též ku zlu,
a tobě jenom čapka šaškova
ze všeho zbyla . . . Ne, už nechce se mné . . .

RUŠTÍ AUTOŘI.

Jen k vám už vracím se, vy péra poctivá,
vy milosrdní duší zpovědníci,
vy soudci, s jejichž rtů jdou slova hrozivá,
však mírní úsměv je, jenž září s vašich lící.

Nač sobě, jiným lhát? Den letí k večeru,
a duše černou tmou, v níž všichni jdeme, už
tuší . . .

Ve vážný rozhovor se s vámi zaberu,
neb býti připraven se v také chvíli sluší.

LIST PŘÍTELI.

Já musil prchnout z ničemné té doby
 karieristů, lžiproroků, lotrů,
 jež svědomí své dávno zardousila
 a mrštným ústům dala úkol jeho;
 z těch domů odešel jsem, jejichž sloupy
 jsou rozhlcány, jejichž základ sňnilý
 a jejichž krovy připravili k pádu
 hlodaví červi; z krajů vyrazil jsem,
 kde obzor leží bouřkou zatažený
 a přece blesk a liják nespustí se,
 tak v atmosféře leží dusné ticho,
 jímž bédná duše zalknouti se může

Do časů dávných rozrušené nervy
 a rozbolestnělou jsem duši zanechal
 (vždyť bojoval jsem, pomáhal jsem kdysi,
 když naděj v cosi ještě ve mně byla)
 a v časech těch jsem našel uklidnění.
 Tam vidím říše, národy a města

ve ploše času, zločiny a slávu,
 velikost i podlost, frásisty i lotry —
 a v posled zánik všeho: krov se sřítí
 a pod ním hynou tvary společnosti,
 mrou národy a bourají se říše,
 zhasíná všecko.

Mraveniště lidské!

A drobní mravenci se znovu kupí
 a nová sídla budují si pracně
 na troskách starých, žijí v nich a rvou se,
 ničemní, klamou, hynou ku posledu —
 los lidský, fatum, kismet. Nelze jinak.

Smrt všeho jediná jest nezměněnou.

Ten širý tichý obzor, v němž lze vidět
 moc její (my to ději lidstva zovem),
 vždy klidu dá mi. Člověk pak se vrací
 žalostně zmenšen, rozteskněn a smuten,
 však smířen se vším, odzbrojen a mírný
 a s tichým slitováním k době svojí.



O B S A H.

	Str.
Ostrov zapomnění	7
Chvilka	10
Jarní tuha na předměstu	11
Děti	12
Jubilejní	13
Jarní vignетка	16
Impromptu	17
Zvěstování Panny Marie	20
Dešt	22
Přísahy víchřice	24
Sentimentální večera	29
V rozhostných hodinách žiti	27
Problemy života	28
Smích	30
Utěšená krajina	32
Andromacha	34
Západ slunce	38
Jarva	39
Smutek	42
Upomínka	43
Elegické chvílky	45
Paedagogická rozprava	48
Portrét mé tety	50
Vstřípy	53
Sloky z veselohry	54
Do památníku	55
Z rozmluvy o političkách	56
Mariturní	59
Marbetka	61
Pod hvězdným nebem	62
Gavotta	63
Chasť umřít bytí	65
Podzimní večer	66
Pozimní melodie	67
Čtyřlístí	68
18. února 1905	72

	Str.
Květnová glossa	73
Jarní akkord	74
Jarní nálada	75
Port-Arthur	76
Satirik	77
Mladému příteli	78
Památce A. Pravoslava Veselého	79
Májová noc	82
Rusku	83
Letní den	84
Když jsem byl naposled v Praze	85
Z jednoho maďarského básníka	89
Na památku	90
Blahořečení	91
Noc	92
»Z duševní dílny«	94
Hypnosa retorická	97
Erotické tercíny	98
Zlatý věk české poesie	100
Ballada	101
Kyvadlo v lebce	103
Ant. Sovovi	104
V svůj hodovní sál Egyptanů	106
Dvě poetiky	108
Sláva	109
A předce	111
Neveselá meditace	112
Hodiny	114
V kolotoči dnů a nocí	117
Krajina	118
Exoriare aliquis	120
Taedium vitae	122
Schiller redivivus	123
Elegie	124
Ach, Sylvo	127
Horvath	130
Osmého listopadu	133
Podzimní dny	135
Chrudimská legenda	136
Nacionalismus	138
Na mnohé adresy	141
Akvarel	142
Sobě	143
Ruští autoři	144
List příteli	145



38
78
Machar, Josef Svatopluk
Vteriny

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

